

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ద్వితీయస్కంధే సప్తమోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ద్వితీయస్కంధే సప్తమోఽధ్యాయః ॥

బ్రహ్మోవాచ

యత్రోద్యతః క్షితితలోద్ధరణాయ బిభృత్

క్రౌఢీం తనుం సకలయజ్ఞమయీమనంతః |

అంతర్మహార్ణవ ఉపాగతమాదిదైత్యం

తం దంష్ట్రయాద్రిమివ వజ్రధరో దదార || 1 ||

జాతో రుచేరజనయత్ సుయమాన్ సుయజ్ఞ

ఆకూతిసూనురమరానథ దక్షిణాయాం |

లోకత్రయస్య మహతీమహరద్ యదార్చిం

స్వాయంభువేన మనునా హరిరిత్యనూక్తః || 2 ||

జజ్ఞే చ కర్దమగృహే ద్విజ దేవహూత్యాం

స్త్రీభిః సమం నవభిరాత్మగతిం స్వమాత్రే |

ఊచే యయాఽఽత్మశమలం గుణసంగపంక -

మస్మిన్ విధూయ కపిలస్య గతిం ప్రపేదే || 3 ||

అత్రైరపత్యమభికాంక్షత ఆహ తుష్టో

దత్తో మయాహమితి యద్ భగవాన్ స దత్తః |

యత్పాదపంకజపరాగపవిత్రదేహ్

యోగర్థి మాపురుభయాం యదుహైహయాద్యాః || 4 ||

తప్తం తపో వివిధలోకసిన్ధుక్షయా మే
 ఆదౌ సనాత్ స్వతపసః స చతుఃసనోఽభూత్ |
 ప్రాక్కల్పసంప్లవవినష్టమిహాత్మతత్త్వం
 సమ్యగ్ జగాద మునయో యదచక్షతాత్మన్ || 5 ||

ధర్మస్య దక్షదుహితర్యజనిష్ట మూర్త్యాం
 నారాయణో నర ఇతి స్వతపఃప్రభావః |
 దృష్ట్వాఽఽత్మనో భగవతో నియమావలోపం
 దేవ్యస్త్యనంగపుతనా ఘటితుం న శేకుః || 6 ||

కామం దహంతి కృతినో నను రోషదృష్ట్వా
 రోషం దహంతముత తే న దహంత్యసహ్యం |
 సోఽయం యదంతరమలం ప్రవిశన్ బిభేతి
 కామః కథం ను పునరస్య మనః శ్రయేత || 7 ||

విధః సపత్న్యుదితపత్రిభిరంతి రాజ్ఞో
 బాలోఽపి సన్నుపగతస్తపసే వనాని |
 తస్మా అదాద్ ధ్రువగతిం గృణతే ప్రసన్నో
 దివ్యాః స్తువంతి మునయో యదుపర్యధస్తాత్ || 8 ||

యద్వేనముత్పథగతం ద్విజవాక్యవజ్ర -
 విఘ్నష్టపౌరుషభగం నిరయే పతంతం |
 త్రాత్వార్థితో జగతి పుత్రపదం చ లేభే
 దుగ్ధా వసూని వసుధా సకలాని యేన || 9 ||

నాభేరసావృషభ ఆస సుదేవిసూను -
 ర్యో వై చచార సమదృగ్ జడయోగచర్యాం |
 యత్పారమహంస్యమృషయః పదమామనంతి
 స్వస్థః ప్రశాంతకరణః పరిముక్తసంగః || 10 ||

సత్రే మమాస భగవాన్ హయశీరషాథో
 సాక్షాత్ స యజ్ఞపురుషస్తపనీయవర్ణః |
 ఛందోమయో మఖమయోఽఖిలదేవతాత్మా
 వాచో బభూవురుశతీః శ్వసతోఽస్య నస్తః || 11 ||

మత్యో యుగాంతసమయే మనునోపలబ్ధః
 క్షోణీమయో నిఖిలజీవనికాయకేతః |
 విస్రంసితానురుభయే సలిలే ముఖాన్మే
 ఆదాయ తత్ర విజహార హ వేదమార్గాన్ || 12 ||

క్షీరోదధావమరదానవయూథపానా -
 మున్మథ్నతామమృతలబ్ధయ ఆదిదేవః |
 పృష్ఠేన కచ్ఛపవపుర్విదధార గోత్రం
 నిద్రాక్షణోఽద్రిపరివర్తకషాణకంఢూః || 13 ||

త్రైవిష్టపోరుభయహా స నృసింహరూపం
 కృత్వా భ్రమద్భృకుటిదంష్ట్రకరాలవక్త్రం |
 దైత్యేంద్రమాశు గదయాభిపతంతమారా -
 దూరౌ నిపాత్య విదదార నఖైః స్ఫురంతం || 14 ||

అంతఃసరస్యురుబలేన పదే గృహీతో
 గ్రాహేణ యూథపతిరంబుజహస్త ఆర్తః |
 ఆహేదమాదిపురుషాఖిలలోకనాథ
 తీర్థశ్రవః శ్రవణమంగలనామధేయ || 15 ||

శ్రుత్వా హరిస్తమరణార్థినమప్రమేయ -
 శ్చక్రాయుధః పతగరాజభుజాధిరూఢః |
 చక్రేణ నక్రవదనం వినిపాట్య తస్మా -
 ధస్తే ప్రగృహ్య భగవాన్ కృపయోజ్జహార || 16 ||

జ్యాయాన్ గుణైరవరజోఽప్యదితేః సుతానాం
 లోకాన్ విచక్రమ ఇమాన్ యదథాధియజ్ఞః |
 క్షాం వామనేన జగృహే త్రిపదచ్ఛలేన
 యాచ్ఛామృతే పథి చరన్ ప్రభుభిర్న చాల్యః || 17 ||

నార్థో బలేరయమురుక్రమపాదశౌచ -
 మాపః శిఖా ధృతవతో విబుధాధిపత్యం |
 యో వై ప్రతిశ్రుతమృతే న చిక్రీదదన్య -
 దాత్మానమంగ శిరసా హరయేఽభిమేనే || 18 ||

తుభ్యం చ నారద భృశం భగవాన్ వివృద్ధ -
 భావేన సాధుపరితుష్ట ఉవాచ యోగం |
 జ్ఞానం చ భాగవతమాత్మసతత్త్వదీపం
 యద్వాసుదేవశరణా విదురంజసైవ || 19 ||

చక్రం చ దిక్ష్యవిహతం దశసు స్వతేజో
 మన్వంతరేషు మనువంశధరో బిభర్తి |
 దుష్టేషు రాజసు దమం వ్యదధాత్ స్వకీర్తిం
 సత్యే త్రిపుష్ట ఉశతీం ప్రథయంశ్చరిత్రైః || 20 ||

ధన్వంతరిశ్చ భగవాన్ స్వయమేవ కీర్తి -
 ర్నామ్నా నృణాం పురురుజాం రుజ ఆశు హంతి |
 యజ్ఞే చ భాగమమృతాయురవావరుంధ
 ఆయుశ్చ వేదమనుశాస్త్యవతీర్య లోకే || 21 ||

క్షత్రం క్షయాయ విధినోపభృతం మహాత్మా
 బ్రహ్మధ్రుగుజ్ఞితపథం నరకార్తిలిప్సు |
 ఉద్ధంత్యసావవనికంటకముగ్రవీర్య -
 స్త్రిఃసప్తకృత్వ ఉరుధారపరశ్వధేన || 22 ||

అస్మత్ప్రసాదసుముఖః కలయా కలేశ
 ఇక్షావకువంశ అవతీర్య గురోర్నిదేశే |
 తిష్ఠన్ వనం సదయితానుజ ఆవివేశ
 యస్మిన్ విరుధ్య దశకంధర ఆర్తిమార్చ్ఛత్ || 23 ||

యస్మా అదాదుదధిరూఢభయాంగవేపో
 మార్గం సపద్యరిపురం హరవద్ దిధక్షోః |
 దూరే సుహృన్మథితరోషసుశోణదృష్ట్యా
 తాతప్యమానమకరోరగనక్రచక్రః || 24 ||

వక్షఃస్థలస్పర్శరుగ్ణమహేంద్రవాహ -
 దంతైర్విడంబితకకుఙ్కుష ఊఢహాసం |
 సద్యోఽనుభిః సహ వినేష్యతి దారహర్తు -
 ర్విస్ఫూర్జితైర్ధనుష ఉచ్చరతోఽధిసైన్యే || 25 ||

భూమేః సురేతరవరూఢవిమర్శితాయాః
 క్లేశవ్యయాయ కలయా సితకృష్ణకేశః |
 జాతః కరిష్యతి జనానుపలక్ష్యమార్గః
 కర్మాణి చాత్మమహిమోపనిబంధనాని || 26 ||

తోకేన జీవహరణం యదులూకికాయా -
 స్త్రైమాసికస్య చ పదా శకటోఽపవృత్తః |
 యద్ రింగతాంతరగతేన దివిస్పృశోర్వా
 ఉన్మూలనం త్వితరథార్జునయోర్న భావ్యం || 27 ||

యద్ వై వ్రజే వ్రజపశూన్ విషతోయపీథాన్
 పాలాంస్త్యజీవయదనుగ్రహదృష్టివృష్ట్యా |
 తచ్ఛుద్ధయేఽతివిషవీర్యవిలోలజిహ్వా -
 ముచ్ఛాటయిష్యదురగం విహరన్ ప్రాదిన్యాం || 28 ||

తత్ కర్మ దివ్యమివ యన్నిశి నిఃశయానం
 దావాగ్నినా శుచివనే పరిదహ్యమానే |
 ఉన్నేష్యతి వ్రజమతోఽవసితాంతకాలం
 నేత్రే పిఠాయ్య సబలోఽనధిగమ్యవీర్యః || 29 ||

గృష్ణీత యద్ యదుపబంధమముష్య మాతా
 శుల్బం సుతస్య న తు తత్ తదముష్య మాతి |
 యజ్ఞంభతోఽస్య వదనే భువనాని గోపీ
 సంవీక్ష్య శంకితమనాః ప్రతిబోధితాఽఽసీత్ || 30 ||

నందం చ మోక్ష్యతి భయాద్ వరుణస్య పాశాద్
 గోపాన్ బిలేషు పిహితాన్ మయసూనునా చ |
 అహ్వ్యృపుతం నిశి శయానమతిశ్రమేణ
 లోకం వికుంఠముపనేష్యతి గోకులం స్మ || 31 ||

గోపైర్ముఖే ప్రతిహతే వ్రజవిప్లవాయ
 దేవేఽభివర్షతి పశూన్ కృపయా రిరక్షుః |
 ధర్తోచ్చిలీంధ్రమివ సప్త దినాని సప్త -
 వర్షో మహీధ్రమనఘైకకరే సలీలం || 32 ||

క్రీడన్ వనే నిశి నిశాకరరశ్మిగౌర్యాం
 రాసోన్ముఖః కలపదాయతమూర్చ్ఛితేన |
 ఉద్దీపితస్మరరుజాం వ్రజభృద్వధూనాం
 హర్తుర్హరిష్యతి శిరో ధనదానుగస్య || 33 ||

యే చ ప్రలంబఖరదర్దురకేశ్యరిష్ట -
 మల్లేభకంసయవనాః కుజపౌండ్రకాద్యాః |
 అన్యే చ శాల్వకపిబల్వలదంతవక్త్ర -
 సప్తోక్షశంబరవిదూరధరుక్మిముఖ్యాః || 34 ||

యే వా మృధే సమితిశాలిన ఆత్తచాపాః
 కాంబోజమత్యక్తుకురుకైకయస్సంజయాద్యాః |
 యాస్యంత్యదర్శనమలం బలపార్థభీమ -
 వ్యాజాహ్వయేన హరిణా నిలయం తదీయం || 35 ||

కాలేన మీలితధియామవమృశ్య నృణాం
 స్తోకాయుషాం స్వనిగమో బత దూరపారః |
 ఆవిర్హితస్త్వనుయుగం స హి సత్యవత్త్వాం
 వేదద్రుమం విటపశో విభజిష్యతి స్మ || 36 ||

దేవద్విషాం నిగమవర్తమని నిష్ఠితానాం
 పూర్భిర్మయేన విహితాభిరదృశ్యతూర్భిః |
 లోకాన్ ఘ్నతాం మతివిమోహమతిప్రలోభం
 వేషం విధాయ బహు భాష్యత ఔపధర్మ్యం || 37 ||

యర్హ్యాలయేష్యపి సతాం న హరేః కథాః స్యుః
 పాఖండినో ద్విజజనా వృషలా నృదేవాః |
 స్వాహా స్వధా వషడితి స్మ గిరో న యత్ర
 శాస్తా భవిష్యతి కలేర్భగవాన్ యుగాంతే || 38 ||

సర్గే తపోఽహమృషయో నవ యే ప్రజేశాః
 స్థానే చ ధర్మమఖమన్వమరావనీశాః |
 అంతే త్వధర్మహరమన్యవశాసురాద్యా
 మాయావిభూతయ ఇమాః పురుశక్తిభాజః || 39 ||

విష్ణోర్ను వీర్యగణనాం కతమోఽర్హతీహ
 యః పార్థివాన్యపి కవిర్విమమే రజాంసి |
 చస్కంభ యః స్వరంహసాస్థలతా త్రిపుష్పం
 యస్మాత్ త్రిసామ్యసదనాదురు కంపయానం || 40 ||

నాంతం విదామ్యహమమీ మునయోఽగ్రజాస్తే
 మాయాబలస్య పురుషస్య కుతోఽపరే యే |
 గాయన్ గుణాన్ దశశతానన ఆదిదేవః
 శేషోఽధునాపి సమవస్యతి నాస్య పారం || 41 ||

యేషాం స ఏవ భగవాన్ దయయేదనంతః
 సర్వాత్మనాఽఽశ్రితపదో యది నిర్వ్యలీకం |
 తే దుస్తరామతితరంతి చ దేవమాయాం
 నైషాం మమాహమితి ధీః శ్వశృగాలభక్త్యే || 42 ||

వేదాహమంగ పరమస్య హి యోగమాయాం
 యూయం భవశ్చ భగవానథ దైత్యవర్యః |
 పత్నీ మనోః స చ మనుశ్చ తదాత్మజాశ్చ
 ప్రాచీనబర్హిరృభురంగ ఉత ధ్రువశ్చ || 43 ||

ఇక్ష్వాకురైలముచుకుందవిదేహగాధి -
 రఘ్వంబరీషసగరా గయనాహుషాద్యాః |
 మాంధాత్రలర్కశతధన్వనురంతిదేవా
 దేవవ్రతో బలిరమూర్త రయో దిలీపః || 44 ||

సౌభర్యుతంకశిబిదేవలపిప్పలాద -
 సారస్వతోద్ధవపరాశరభూరిషేణాః |
 యేఽన్యే విభీషణహనూమదుపేంద్రదత్త -
 పార్థార్జి షేణవిదురశ్రుతదేవవర్యాః || 45 ||

తే వై విదంత్యతితరంతి చ దేవమాయాం
 స్త్రీశూద్రహూణశబరా అపి పాపజీవాః |
 యద్యద్భృతక్రమపరాయణశీలశిక్షా -
 స్త్రిర్యగ్జనా అపి కిము శ్రుతధారణా యే || 46 ||

శశ్వత్ ప్రశాంతమభయం ప్రతిబోధమాత్రం
 శుద్ధం సమం సదసతః పరమాత్మతత్త్వం |
 శబ్దో న యత్ర పురుకారకవాన్ క్రియార్థో
 మాయా పరైత్యభిముఖే చ విలజ్జమానా || 47 ||

తద్ వై పదం భగవతః పరమస్య పుంసో
 బ్రహ్మాతి యద్ విదురజస్తసుఖం విశోకం |
 సద్భ్యజ్ఞే నియమ్య యతయో యమకర్తహేతిం
 జహ్యుః స్వరాడివ నిపానఖనిత్రమింద్రః || 48 ||

స శ్రేయసామపి విభుర్భగవాన్ యతోఽస్య
 భావస్వభావవిహితస్య సతః ప్రసిద్ధిః |
 దేహీ స్వధాతువిగమేఽనువిశీర్యమాణే
 వ్యోమేవ తత్ర పురుషో న విశీర్యతేఽజః || 49 ||

సోఽయం తేఽభిహితస్తాత భగవాన్ విశ్వభావనః |
 సమాసేన హరేర్నాన్యదన్యస్మాత్ సదసచ్చ యత్ || 50 ||

ఇదం భాగవతం నామ యన్మే భగవతోదితం |
 సంగ్రహోఽయం విభూతీనాం త్వమేతద్ విపులీకురు || 51 ||

యథా హరౌ భగవతి నృణాం భక్తిర్భవిష్యతి |
 సర్వాత్మన్యఖిలాధారే ఇతి సంకల్ప్య వర్ణయ || 52 ||

మాయాం వర్ణయతోఽముష్య ఈశ్వరస్యానుమోదతః |
 శృణ్వతః శ్రద్ధయా నిత్యం మాయయాఽఽత్మా న ముహ్యతి || 53 ||

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 ద్వితీయస్కంధే బ్రహ్మనారదసంవాదే సప్తమోఽధ్యాయః ||